

Стандарт на „FairWild“

Версия 2.0

Одобен от Борда на Фондация „FairWild“ на 26 август 2010 г.

Обединява Международния стандарт за устойчиво събиране на диворастящи медицински и ароматни растения (ISSC-MAP), Версия 1.0, 2007 г., и Стандартите на „FairWild“, Версия 1, 2006 г.

Снимки на корицата: Михлер, Патцолд, Кънингам, Кънингам (горе)
Стробах, Шипман, Шипман (долу)

Настоящият документ, както и други документи, свързани със Стандарта, са на разположение на уебстраницата на Фондацията „FairWild“: www.FairWild.org.

Приветстват се **коментари** към Стандарта на „FairWild“: Версия 2.0. Моля, изпращайте запитванията и коментарите на: secretariat@FairWild.org

Цитиране: Фондация „FairWild“. 2010. *Стандарт на „FairWild“: Версия 2.0*. Фондация „FairWild“, Уайнфелден, Швейцария.

© **FairWild Foundation, Switzerland**

Възпроизвеждането на настоящия документ с образователна или друга нетърговска цел или от потребителите на Стандарта на „FairWild“ за вътрешна употреба се разрешава без предварително разрешение в писмена форма от правноносителя при условие, че изцяло се посочва източникът .

Възпроизвеждането на настоящия документ с цел препродажба или друга търговска цел се забранява без предварителното разрешение в писмена форма на правноносителя.

Преводът на документа от английски на сръбски език е извършен от TRAFFIC с финансовата помощ на Европейския съюз. Въпреки че се полагат максимални усилия да се гарантира точността на превода, в случай на някакви грешки или разлики в значението, оригиналната версия на английски език на документа трябва да се приема като референтен източник

The English-Bulgarian translation of this document was undertaken by TRAFFIC with the financial assistance of the European Union. While every effort is made to ensure accuracy of translation, in case of any errors or difference in meaning, the original English version of the document must be taken as the reference point.

Project LENA—Local Economy and Nature Conservation in the Danube Region—is co-funded by the European Union funds (ERDF, IPA, ENI) and implemented through the Danube Transnational Program, with the support of the European Regional Development Fund, co-financed by the European Union and the Hungarian State.

A projekt a Duna Transznacionális Programból, az Európai Regionális Fejlesztési Alap támogatásával, az Európai Unió és a Magyar Állam társfinanszírozásával valósul m

Благодарности

Стандартът на „FairWild“, Версия 2.0, е разработен благодарение на общите усилия на голям брой организации и отделни лица, които допринесоха с познания, време и експертни знания за разглеждането на това как търговията със събрани диворастящи ресурси да стане по-устойчива.

Преработването на Стандарта бе възможно благодарение на щедрата финансова подкрепа от страна на Федералната агенция за опазване на природата на Германия (Bundesamt für Naturschutz, BfN) и WWF Германия. Бихме искали да благодарим на служителите на Института по маркетингология (ИМО) за приноса им към разработването и тестването на индикаторите за изпълнение на Стандарта на „FairWild“, Версия 2.0 и на Международната академия за опазване на природата, о-в Вилм, Германия, за организирането на няколко работни семинари за обсъждане на Стандарта.

Изпитването на терен на настоящия Стандарт бе подпомогнато от опита на проекти, подкрепени от Федералното министерство за икономическо сътрудничество и развитие на Германия (Bundesministerium Für Wirtschaftliche Zusammenarbeit, BMZ), Проекта за биоразнообразие между ЕС и Китай (ECBP), Швейцарска програма за насърчаване на вноса (SIPPO), WWF Германия, Традиционни лечебни продукти, Мартин Бауер ГмбХ & Ко., „Форум Есенция“ е.В., „ПроФаунд“, „Куендиг“ АГ, „Банхоф-Апотеке Кемптен“, IUCN Южна Америка, Групата от специалисти по медицинските растения към IUCN/SSC, Фондация за възстановяване на местни традиции, свързани със здравето (FRLHT) Индия, Международния център за интегрирано планинско развитие (ICIMOD), Непал, и TRAFFIC. Фондация „FairWild“ работи заедно с общности, кооперативи на събирачите, изследователски институции, държавни агенции и компании, участващи в събирането, преработването и търговията със събрани диворастящи продукти. Оценяваме значителния принос на участниците по-горе към преработването на Стандарта.

Редактирането на Стандарта се осъществи от членовете на Техническия комитет на Фондация „FairWild“ с помощта на насоките на Борда на настоятелите на Фондация „FairWild“.

Съдържание

Благодарности.....	iii
1 Въведение.....	1
1.1 Приложимост и цел.....	1
1.2 Структура на Стандарта на „FairWild“, Версия 2.0.....	3
2 Стандарт на „FairWild“: Версия 2.0.....	4
2.1 Принципи и критерии на „FairWild“ за операции по събиране.....	4
РАЗДЕЛ I: СЪБИРАНЕ НА ДИВОРАСТЯЩИ РАСТЕНИЯ И ИЗИСКВАНИЯ ПО ОПАЗВАНЕТО.....	4
РАЗДЕЛ II: ПРАВНИ И ЕТИЧНИ ИЗИСКВАНИЯ.....	5
РАЗДЕЛ III: СОЦИАЛНИ И СВЪРЗАНИ СЪС СПРАВЕДЛИВАТА ТЪРГОВИЯ ИЗИСКВАНИЯ.....	5
РАЗДЕЛ IV: ИЗИСКВАНИЯ, СВЪРЗАНИ С УПРАВЛЕНИЕТО И БИЗНЕСА.....	6
2.2 Принципи и критерии на „FairWild“ за купувачите на събрани диворастящи продукти.....	7
Справочна литература.....	8
Анекс 1. Акроними и съкращения.....	9

1 ВЪВЕДЕНИЕ

1.1 Приложимост и цел

Стандартът на „FairWild“, Версия 2.0, се отнася за операциите по събиране на диворастящи растения, при които се показва ангажираност към устойчивото събиране, социалната отговорност и принципите на справедливата търговия. Настоящият стандарт обединява Международния стандарт за устойчиво събиране на диворастящи медицински и ароматни растения (ISSC-MAP), Версия 1.0 (MPSG 2007) и Стандартите на „FairWild“, Версия 1 (MEINSHAUSEN et al. 2006) в един всеобхватен Стандарт на „FairWild“ за устойчиво събиране на диворастящи растения.

Стандартът на „FairWild“ има за **цел** да осигури продължаващата употреба и дългосрочното оцеляване на диворастящи видове и популации в местообитанията им, като същевременно зачита традициите и културите и подкрепя поминъка на всички заинтересовани страни, в частност събирачи и работници.

Все по-голямото търсене на натурални продукти в отраслите на храните, козметиката, уелнеса и медицинските съставки поражда сериозни екологични и социални предизвикателства. Големият натиск от настоящото и разширяващото се събиране на диворастящи ресурси с търговска цел може да застраши оцеляването на популациите и видовете и да изложи на риск местните екосистеми. Правителствата, компаниите и потребителите отчитат, че намаляването и загубата на тези диворастящи ресурси застрашава общественото здраве и икономиката в широк мащаб, както и подкопава поминъка на събирачите, които често принадлежат към най-бедните социални групи в страните на произход. Трябва да се изпълнят екологичните, социалните и икономическите цели и да се определят най-добри практики за устойчиво събиране на диворастящи растения. Стандартът на „FairWild“ има за цел да отговори на тези предизвикателства.

Стандартът на „FairWild“ преодолява пропастта между съществуващите широки насоки за защита и етичните кодекси, от една страна, и плановете за управление на събирането, разработени за определени видове и местните условия, от друга страна. Приемането на Принципите и прилагането на критериите от Стандарта на „FairWild“ ще помогне на частните компании, държавните агенции, изследователските центрове и общностите да установят и следват добри практики спрямо следните единадесет ключови елемента от устойчивото събиране на диворастящи растения:

1. поддържане на ресурсите на диворастящи растения;
2. предотвратяване на отрицателното въздействие върху околната среда;
3. спазване на законите, наредбите и споразуменията;
4. зачитане на обичайните права и споделяне на ползите;
5. насърчаване на справедливи договорни отношения между операторите и събирачите;
6. ограничаване участието на деца в дейностите по събиране на диворастящи растения;
7. гарантиране на ползи за събирачите и общностите им;
8. гарантиране на справедливи условия на труд за всички работници в операциите по събиране на диви растения;
9. прилагане на отговорни практики на управление;
10. прилагане на отговорни бизнес практики;

11. насърчаване ангажираността на купувачите.

Обхватът на Стандарта на „FairWild“, Версия 2.0, включва съставките на растителни лекарствени продукти и други ботанически продукти, добити от събрани диворастящи растения:

- ✓ растения, части от растения и растителни продукти, събрани от естествени местообитания;
- ✓ гъби и лишеи, събрани от естествени местообитания.

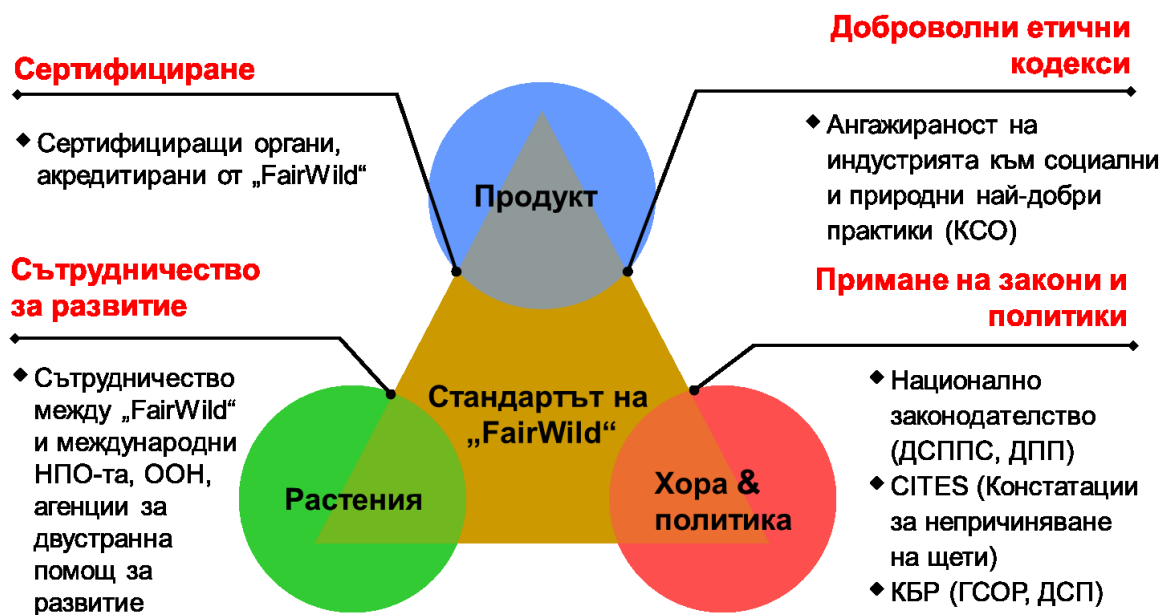
Приложимостта на стандарта на „FairWild“ към видове извън този обхват (като например първоначално отгледани, натурализирани, инвазивни или повторно въведени видове) трябва да се определя за всеки отделен случай.¹ Изключват се животни и животински продукти като например восък и мед.

Стандартът на „FairWild“ е създаден, за да се прилага за широк обхват от географски, екологични, културни, икономически и търговски условия, в които се осъществява събирането на диворастящи растителни ресурси. Стандартът е насочен главно към събирането на диворастящи растителни материали с търговска цел, а не толкова към осигуряване на прехрана или местна употреба в малък мащаб.

Стандартът на „FairWild“ определя рамка от принципи и критерии, които могат да се прилагат към управлението на дивите видове и местообитанията им, като същевременно насърчава социално отговорни бизнес практики. Фондация „FairWild“ отчита факта, че ще са необходими различни подходи към изпълнението с цел постигане на значително положително въздействие върху устойчивостта на събраните диворастящи растителни ресурси и подпомагане на широкия кръг от ползи за здравето и прехраната, които зависят от устойчивата употреба на събраните диворастящи видове (Фиг. 1). Тези принципи и критерии на фондацията „FairWild“ могат да се използват за:

- предоставяне на насоки за управление на ресурси;
- подпомагане на прилагането на съществуващите политики и нормативна уредба (като например национални изисквания за безопасност и околната среда и национални ангажименти по международни конвенции);
- основа за вътрешно наблюдение и докладване (доброволен етичен кодекс);
- поддръжка на системата за сертифициране на „FairWild“.

¹ Допълнителни насоки ще бъдат предоставени от Фондация „FairWild“ на уебстраницата (www.FairWild.org) или при поискване (secretariat@FairWild.org).

Фиг. 1. Подходи към прилагането на Стандарта на „FairWild“, Версия 2.0

Стандартът на „FairWild“ е непрекъснато развиващ се документ. Периодичното преработване се основава на опита от прилагането и се извършва след обстойни обществени консултации със заинтересованите страни.

1.2 Структура на Стандарта на „FairWild“, Версия 2.0

Версия 2.0 на Стандарта на „FairWild“ следва функционална йерархия от компоненти съгласно разделението, посочено в Таблица 1.

Таблица 1. Функционално разграничаване на компонентите от Стандарта

Елемент	Описание
Стандарт	Набор от правила, разработени с цел концептуализиране, прилагане и/или оценка на добри практики на управление.
Принцип	Основен закон или правило, което служи като основа за обосновка и действия. Принципите са ясно формулирани елементи от дадена цел.
Критерий	Състояние или аспект от процес или система, който следва да е налице при спазването на принципа. Начинът на формулиране на критериите следва да доведе до оценка на степента на спазване в действителната ситуация.
Индикатор	Количествен или качествен параметър, който може да се удостовери, за да се оцени спазването на критерия от страна на оператора. В системата на „FairWild“ всеки индикатор (контролна точка) описва различни нива на спазване, за да се улесни контролът и да се покаже постепенен напредък.

Адаптирано от LAMMERTS VAN BUEREN and BLOM (1997 г.)

Стандартът на „FairWild“, Версия 2.0, включва 11 принципа и 29 критерия, насочени към екологични, социални и икономически изисквания за устойчиво събиране на диворастящи растения. Принципите и критериите са изброени в Глава 2 от настоящия документ. Индикаторите за изпълнение, посочени в придружаващия документ (FWF 2010b), служат като контролни точки за оценка на напредъка по прилагането на принципите и критериите на Стандарта на „FairWild“, като основа за проверка и вътрешен одит, както и сертифициране на „FairWild“ от независими органи, акредитирани от Фондацията „FairWild“. Фондация „FairWild“ предлага и подробни процедури за външен контрол, минимални изисквания за сертифициране и информация относно етикетването на продуктите и използването на логото на „FairWild“.

2 СТАНДАРТ НА „FAIRWILD“, ВЕРСИЯ 2.0²

2.1 Принципи и критерии на Фондация „FairWild“ за операции по събиране

РАЗДЕЛ I: ИЗИСКВАНИЯ КЪМ СЪБИРАНЕТО И ОПАЗВАНЕТО НА ДИВОРАСТЯЩИ РАСТЕНИЯ	
Принцип 1. Поддържане на ресурсите на диворастящи растения <i>Събирането на диворастящи растителни ресурси се провежда при мащаб, интензивност и по начин, който поддържа популациите и видовете в дългосрочен план.</i>	
1.1	Консервационен статус на целевите видове Консервационният статус на целевите видове и популации се оценява и редовно се преразглежда.
1.2	Практики на събиране, основани на знанието Практиките на събиране и управление са основани на необходимото идентифициране, картографиране, инвентаризация, оценка и наблюдение на целевите видове и въздействието от събирането.
1.3	Устойчивост на степента на събиране Степента (интензивността и честотата) на събиране на целевите видове не надхвърля способността на видовете да се възстановят в дългосрочен план.
Принцип 2. Предотвратяване на отрицателното въздействие върху околната среда <i>Предотвратява се отрицателното въздействие от дейностите по събиране върху другите диворастящи видове, района на събиране и съседните райони.</i>	
2.1	Чувствителни таксони и местообитания Идентифицират се и се защитават редки, застрашени и изчезващи видове и местообитания, които е вероятно да бъдат засегнати от събирането и управлението на целевите видове.
2.2	Управление на местообитания (на нивото на ландшафта) Дейностите по управление в подкрепа на събирането на диворастящи целеви видове не се отразяват неблагоприятно върху разнообразието, процесите и функциите на екосистемата.

² Речник с термините, използвани в Стандарта на „FairWild“: Версия 2.0 и включен в придружаващия документ заедно с индикаторите за изпълнение (FWF 2010b).

РАЗДЕЛ II: ПРАВНИ И ЕТИЧНИ ИЗИСКВАНИЯ	
Принцип 3. Спазване на законите, наредбите и споразуменията <i>Дейностите по събиране и управление се осъществяват съгласно законни договорености за правото на владение и са в съответствие с относимите закони, наредби и споразумения.</i>	
3.1	Право на владение, правомощия за управление и права на ползване Събирачите и управителите притежават ясно и признато право и правомощия да използват и управляват целевите ресурси.
3.2	Закони, наредби и административни изисквания Събирането и управлението на целевите ресурси е в съответствие с всички международни споразумения и с националните и местните закони, наредби и административни изисквания, включително свързаните със защитените видове и територии.
Принцип 4. Зачитане на обичайните права и споделяне на ползите <i>Обичайните права на местните общности и коренните жители да използват и управляват районите на събиране и събраните диворастящи целеви ресурси се признават, зачитат и защитават.</i>	
4.1	Традиционна употреба и практика, права на достъп и културно наследство Местните общности и коренните жители със законно или обичайно право на владение или права на ползване осъществяват контрол върху операциите по събиране, доколкото е необходимо, за да защитят своите права, традиционни познания или ресурси.
4.2	Споделяне на ползи Споразуменията с местните общности и коренните жители са основани на подходящо и адекватно познаване на правото на владение върху целевите ресурси, правата на достъп, изискванията за управление и стойността на ресурсите. Споразуменията гарантират справедливо и равнопоставено споделяне на ползите с всички включени страни.
РАЗДЕЛ III: СОЦИАЛНИ ИЗИСКВАНИЯ И ИЗИСКВАНИЯ ЗА СПРАВЕДЛИВА ТЪРГОВИЯ	
Принцип 5. Насърчаване на справедливи договорни отношения между операторите и събирачите <i>Събирачите разполагат с необходимите структури и достъп до информация, за да представляват интересите си и да участват в решенията относно Фонда за премии на „FairWild“. Не се упражнява дискриминация срещу конкретни групи от събирачи.</i>	
5.1	Справедливи договорни отношения Икономическите отношения между компанията и събирачите са справедливи и прозрачни и позволяват на събирачите да участват във важни решения, като например използване на премиите или споразумения за ценообразуване.
5.2	Отсъствие на дискриминация срещу събирачи Не се упражнява дискриминация срещу събирачи, основана на раса, цвят, етнически произход, религия, пол или политически убеждения и жените се насърчават да се регистрират като събирачи.
Принцип 6. Ограничаване на участието на деца в дейностите по събиране на диворастящи растения <i>Събирането и преработването от събирачите се извършва без значително участие в труда на деца.</i>	
6.1	Деца и млади събирачи Не се наемат на работа деца като събирачи. Младите събирачи никога не полагат опасен труд.
6.2	Събирачи, набиращи деца за събиране Събирачите не наемат деца като работници, за да им помагат при събирането или преработването.
6.3	Деца, помагачи на родителите си при събирането Децата участват в ограничени дейности при събирането и само под надзор.

Принцип 7. Гарантиране на ползи за събирачите и общностите им <i>Участието на търговски посредници е сведено до минимум, а на събирачите се гарантира справедлива цена за събраните ресурси, като социалното развитие на общността се подкрепя чрез средствата от Фонда за премии на „FairWild“.</i>	
7.1	Справедливо ценообразуване и заплащане на събирачите Операцията по събиране гарантира изплащането на дългосрочни справедливи цени на събирачите чрез изискване за прозрачно изчисляване на разходите, ангажиране на събирачите в решенията за ценообразуването, поддържане на къси търговски вериги и гарантиране на навременно плащане на събирачите.
7.2	Използване и управление на премиите „FairWild“ Веднага след получаването на премии от „FairWild“, те се управляват прозрачно чрез фонд, като решенията за използването на средствата се вземат по подлежащ на отчитане начин от организация на събирачите, представителен комитет на събирачите или определен борд за управление на премиите на „FairWild“ със смесено участие на заинтересованите страни.

Принцип 8. Гарантиране на справедливи условия на труд за всички работници в операциите по събиране на диворастящи растения <i>Операцията по събиране гарантира добри работни условия на всички работници в операциите по събиране на диворастящи растения.</i>	
8.1	Основни трудови права на участниците в операцията по събиране на диворастящи растения Операцията по събиране на диворастящи растения зачита основните човешки ценности и основните права за работа на всички работници.
8.2	Безопасна работна среда за участниците в събирането на диворастящи растения Безопасната и здравословна работна среда се осигурява при отчитане на водещия опит и практика на индустрията и на конкретните рискове.
8.3	Справедливи условия на труда за участниците в събирането на диворастящи растения Операцията по събиране на диворастящи растения се проявява като социално отговорен работодател и предоставя добри условия на труда.

РАЗДЕЛ IV: ИЗИСКВАНИЯ ЗА УПРАВЛЕНИЕ И БИЗНЕС

Принцип 9. Прилагане на отговорни практики на управление <i>Събирането на целевите диворастящи растения се основава на адаптивни, практически, насърчаващи участие и прозрачни практики на управление.</i>	
9.1	План за управление на видовете / района Планът за управление на видовете / района определя адаптивни, практични процеси на управление и добри практики на събиране.
9.2	Инвентаризация, оценка и наблюдение Управлението на събирането на диворастящи растения е подкрепено от поддържането на адекватен и практически опис на ресурсите, оценка и наблюдение на въздействието от събирането.
9.3	Прилагане на мерки за устойчиво събиране от събирачите При операцията по събиране на диворастящи растения се гарантира, че целевите ресурси се събират само от обучени и компетентни събирачи и се следи за ефективното прилагане на приложимите насоки за събиране от страна на събирачите.
9.4	Обучение и изграждане на капацитет Управляващите и събирачите на ресурси разполагат с необходимите умения (обучение, надзор, опит), за да изпълняват разпоредбите на плана за управление и да спазват изискванията на настоящия стандарт.
9.5	Прозрачност и участие Дейностите по събиране на диворастящи растения се извършват по прозрачен начин при зачитане на планирането и изпълнението на управлението, записването и споделянето на информация и приобщаването на заинтересованите страни.

Принцип 10. Прилагане на отговорни бизнес практики

Събирането на диворастящи ресурси се предприема, за да се отговори на изискванията на пазара, свързани с качеството, финансите и проследяването, без да се накърнява устойчивостта на ресурса.

10.1	Спецификации на пазара / купувачите Устойчивото събиране и третиране на целевите ресурси се управлява и планира съгласно пазарните изисквания, за да се предотврати или сведе до минимум събирането на продукти, които е малко вероятно да се продадат.
10.2	Проследяване Съхранението и боравенето с целевите ресурси се управлява с цел осигуряване на проследяване от района на събиране до продажбата.
10.3	Финансова жизнеспособност и подлежащи на отчитане търговски отношения Насърчават се механизми, за да се осигури финансовата жизнеспособност на системите на устойчиво събиране на диворастящи целеви ресурси.

2.2 Принципите и критериите на „FairWild“ за купувачите на събрани диворастящи продукти

Принцип 11. Насърчаване на ангажираността на купувачите

Купувачите на събрани диворастящи продукти (напр. вносителите) се стремят към взаимноизгодни дългосрочни търговски отношения с операторите за събиране на диворастящи продукти, основани на уважение, прозрачност и подкрепа на доставчика във връзка с осигуряването на качество.

11.1	Взаимноизгодни търговски отношения Купувачите на събрани диворастящи продукти полагат усилия да поддържат дългосрочни справедливи търговски отношения с доставчиците, като подкрепят доставчиците чрез информация, обучение и благоприятни търговски условия.
11.2	Справедливи цени и премии на „FairWild“ Купувачите на събрани диворастящи продукти заплащат справедливи цени и премия на „FairWild“ в подкрепа на социалното развитие на общностите на събирачите.

СПРАВОЧНА ЛИТЕРАТУРА

- FWF. 2010a. *FairWild Standard: Version 2.0*. FairWild Foundation, Weinfelden, Switzerland.
- FWF. 2010b. *FairWild Standard: Version 2.0. Performance Indicators*. FairWild Foundation, Weinfelden, Switzerland.
- LAMMERTS VAN BUEREN, E.M., AND E.A. BLOM. 1997. *Hierarchical Framework for the Formulation of Sustainable Forest Management Standards*. The Tropenbos Foundation, Leiden, The Netherlands.
- MPSG. 2007. *International Standard for Sustainable Wild Collection of Medicinal and Aromatic Plants (ISSC-MAP)*. Version 1.0. Bundesamt für Naturschutz (BfN), MPSG/SSC/IUCN, WWF Germany, and TRAFFIC (BfN-Skripten 195), Bonn, Gland, Frankfurt, and Cambridge.
- MEINSHAUSEN F, S. WINKLER, R. BÄCHI, F. STAUBLI, AND K. DÜRBECK. 2006. *FairWild Standards*, Version 1 (11/2006). FairWild Foundation, Weinfelden, Switzerland.

АНЕКС 1. АКРОНИМИ И СЪКРАЩЕНИЯ

ГСМР	Група от специалисти по медицинските растения към IUCN/SSC
ГСОР	Глобална стратегия за опазване на растенията
ДПП	Добри производствени практики
ДСП	Достъп и споделяне на ползи
ДСППС	Добри селскостопански практики и практики на събиране
ИМО	Институт по маркетингология
КБР	Конвенция за биологичното разнообразие
КСО	Корпоративна социална отговорност
МАР	Медицинско и ароматно растение
МНПО	Международни неправителствени организации
МЦИПР	Международен център за интегрирано планинско развитие
ООН	Организация на обединените нации
ПБЕК	Проект за биоразнообразие между ЕС и Китай
ФВМЗТ	Фондация за възстановяване на местни здравни традиции Local Health Traditions
ФФУ	Фондация „FairWild“
ШПНВ	Швейцарска програма за насърчаване на вноса
BfN	Германска федерална агенция за опазване на природата / Bundesamt für Naturschutz
BMZ	Германско федерално министерство за икономическо сътрудничество и развитие
CITES	Конвенция за международната търговия със застрашени видове от дивата фауна и флора
ISSC-MAP	Международен стандарт за устойчиво събиране на диворастящи медицински и ароматни растения
IUCN	Международен съюз за защита на природата
SSC	Комисия по оцеляване на видовете

